

ІСТОРІЯ

народного
господарства
та
економічної
думки

УКРАЇНИ

ВИПУСК

37-38

2005

Б. Є. Кваснюк

НА ПЕРЕДОВИХ РУБЕЖАХ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

До 60-річчя академіка НАНУ В. М. Гейця

У статті у стислій формі охарактеризовано основні здобутки в науковій та науково-організаційній діяльності видатного українського вченого-економіста, академіка НАН України Валерія Михайловича Гейця.

20 квітня 2005 р. виповнилося 60 років від дня народження видатного українського вченого-економіста Валерія Михайловича Гейця – Заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НАН України, доктора економічних наук, професора, директора Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Академіка-секретаря Відділення економіки НАНУ.

Народився В. М. Геєць у селі Сезьки Ічнянського району Чернігівської області. Закінчив механіко-математичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1968 р.), а потім – аспірантуру Інституту економіки АН УРСР (1972 р.). В 1973 р. успішно захистив кандидатську, в 1988 р. – докторську дисертації. В 1991 р. йому присвоєно вчене звання професора. Протягом 25 років (1972-1997) працював в Інституті економіки АН УРСР (на посадах молодшого і старшого наукового співробітника, завідувача відділу). З 1997 р. В. М. Геєць – директор організованого ним Інституту економічного прогнозування НАН України, одночасно (з 1998 р.) – академік-секретар Відділення економіки НАН України, член Президії НАН України.

Академік В. М. Геєць відомий широкому науковому загалу як видатний вчений-економіст, який започаткував і розвиває наукову школу в галузі макроекономіки (теорія і моделі економічного прогнозування) та фінансів (фінансова безпека, бюджетна та боргова політика, оподаткування та податкове стимулювання розвитку економіки). Вченим обґрунтовано стратегію розвитку економіки України на довгострокову перспективу, що гармонізує: цільові орієнтири стабільного економічного зростання; підвищення якості життя; інституційні перетворення; інноваційно-інвестиційну модернізацію економіки; структурно-технологічне оновлення та конкурентну інтеграцію на цій основі у світову економіку. При цьому

© Б. Є. Кваснюк, 2005

деталізовано складові змісту державної політики в частині шляхів, джерел і механізмів забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки України, висунуто нову концепцію економічного зростання за умов нестабільності. Нині наукові інтереси В. М. Гейця сконцентровані на розв'язанні проблем взаємодії суспільства, держави та бізнесу в частині створення ефективних механізмів їх впливу на подальшу капіталізацію економіки України й на забезпечення її самодостатності як суб'єкта міжнародної діяльності.

В. М. Гейцем розроблена система економіко-математичних моделей макроекономічного прогнозування, яка увійшла як складова до міжнародного проекту «LINK – ООН» (США), що здійснює на постійній основі підготовку прогнозів розвитку економіки світу та окремих регіонів на середньострокову перспективу.

За результатами наукових досліджень академік НАНУ В. М. Геєць опублікував понад 200 наукових праць, в тому числі 29 індивідуальних і колективних монографій. Серед них виділяються такі фундаментальні праці, як: «Трансформація моделі економіки України: ідеологія, протиріччя, перспективи» (1999); «Економіка України: підсумки перетворень та перспективи зростання» (2000); «Нестабільність та економічне зростання» (2000); «Інноваційна стратегія українських реформ» (2002); «Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку» (2003); «Трансформаційні процеси та економічне зростання в Україні» (2003). Крім того, під науковим керівництвом В. М. Гейця підготовлено і захищено 8 докторських і 15 кандидатських дисертацій.

У зв'язку з цим слід підкреслити, що академік НАНУ В. М. Геєць проявив і проявляє себе як талановитий організатор наукових досліджень. В результаті під його керівництвом колектив вчених Інституту економічного прогнозування працює як чітко відлагоджений творчий механізм. За короткий час вченими інституту: розроблено теоретичні й методичні аспекти оцінки та прогнозування впливу сфери послуг на темпи ВВП та конкурентоспроможність економіки України; оцінено середньострокові перспективи розвитку реального сектора економіки з урахуванням впливу на темпи зростання реального ВВП, інфляції, індексу реалізації реформ, безробіття та зайнятості, пожвавлення сукупного попиту, відкритості зовнішньої торгівлі, нагромадження внутрішніх заощаджень, впровадження інновацій, динаміки платоспроможного попиту. Здійснено модифікацію і розширення методичного інструментарію для узгодження оцінки основних макропоказників відповідно до альтернативних варіантів стабільного економічного розвитку на середньострокову перспективу; проведено оцінку середньострокових перспектив стабільного розвитку економіки України, розроблено складові економічної політики, спрямованої на забезпечення підвищених темпів економічного зростання на період до 2006 р. Обґрунтовано основні економічні ризики прогнозного періоду і т. д.

Як академік-секретар Відділення економіки НАНУ В. М. Геєць багато працює в галузі координації фундаментальних досліджень, популяризації сучасних економічних знань.

Важливе місце в професійній діяльності академіка НАНУ займає робота з наукового редагування. За його редакцією публікуються основні монографії інституту, журнал «Економіка і прогнозування» тощо. Він є членом наукових рад таких науково-аналітичних журналів, як: «Вісник Інституту економічного прогнозування», «Вісник Академії економічних наук України», «Європейська економіка», «Власність в Україні», «Економічна теорія», «Економічна кібернетика», «Банківська справа», «Вісник НБУ», «Розбудова держави», «Экономическое возрождение России» и др.

Багатогранна наукова та науково-організаційна діяльність академіка НАНУ В. М. Геєця тісно поєднується з діяльністю суспільно-науковою та громадською. В. М. Геєць – член Наглядової ради Національного банку України; заступник Голови Державної комісії з питань стратегії економічного і соціального розвитку; Представник України в Міжнародному Проекті ЛІНК – ООН; Президент Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація економічної кібернетики»; член центрального правління Спілки економістів України. Вчений є також членом Ради з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України, членом Секції соціогуманітарних наук Комітету Державних премій України в галузі науки і техніки, Головою експертної комісії ВАК України, членом Координаційної ради з питань політики фінансового сектора, членом Спеціалізованої вченої ради по присудженню наукового ступеня доктора та кандидата економічних наук при ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», членом Наглядової ради Київського національного економічного університету.

Академік НАНУ В. М. Геєць – активний учасник і організатор круглих столів, міжнародних форумів. Помітним явищем став, зокрема, круглий стіл «Приватизація та управління державним майном в контексті європейської інтеграції України». Вчений – член Організаційного комітету з підготовки та проведення міжнародної науково-практичної конференції «Стратегія сталого розвитку та структурно-інноваційної перебудови української економіки». Він – заступник керівника робочої групи по розробці Стратегії економічного і соціального розвитку України на період до 2015 р.

Плідна наукова, науково-організаційна, суспільно-наукова та громадська діяльність академіка НАН України В. М. Геєця дістала високу оцінку. Його нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України. Він – Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002 р.) та премії ім. О. Г. Шліхтера АН УРСР (1991 р.). Йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2002 р.).

Видатний український вчений-економіст, академік НАН України В. М. Геєць зустрів своє 60-річчя у розквіті творчих сил. Поздоровляючи його з цим ювілеєм, наукова громадськість щиро побажала йому доброго здоров'я, довголіття, нових успіхів на кам'янистих стежках науки.

В статтє в сжатой формє охарактеризованы основные достижения в научной и научно-организационной деятельности выдающегося украинского ученого-экономиста, академика НАН Украины Валерия Михайловича Геєца.

1. *Геєць В. М.* Економіка України: моделі реформування, зміна структури та прогноз розвитку. — Київ, 1993. — 120 с.
2. *Геєць В.* Як перебудувати „самоїдську” економіку? // Політика і час. — 1994. — № 10. — С. 36-42.
3. *Геєць В.* Питання теорії і практики макроекономічної стабілізації в аспекті переходу від економічної кризи до зростання // Вісник НБУ. — 1997. — № 9. — С. 10-17.
4. *Геєць В.* Ще раз про складові економічного піднесення в Україні // Економіка України. — 1998. — № 11. — С. 17-26; — № 12. — С. 4-5.
5. *Геєць В.* Розширена економетрична модель фінансового програмування та вихідні положення політики економічного зростання в умовах фінансової нестабільності // Економіст. — 1998. — № 5. — С. 1-21.
6. *Геєць В.* Про політику економічного зростання в Україні // Банківська справа. — 1999. — № 2. — С. 3-7; № 4. — С. 3-13.
7. *Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи) / В. М. Геєць, М. І. Зверяков, А. А. Гриценко, Б. Є. Кваснюк та ін. / За ред. акад. НАНУ В. М. Геєця. — К. : Логос, 1999. — 499 с.*
8. *Економіка України: підсумки перетворень та перспективи зростання / В. М. Геєць, В. П. Александрова, О. І. Барановський та ін. / За ред. акад. НАНУ В. М. Геєця. — Харків : Форт, 2000. — 421 с.*
9. *Геєць В. М.* Нестабільність та економічне зростання. — Харків : Форт, 2000. — 342 с.
10. *Геєць В.* Соціогуманітарні складові перспектив переходу до соціально орієнтованої економіки в Україні // Економіка України. — 2000. — № 1. — С. 4-11; — № 2. — С. 4-12.
11. *Геєць В.* Політика стабілізації, валютна криза та економічне зростання в Україні // Економіка і прогнозування. — 2000. — № 1. — С. 34-50; — 2001. — № 2. — С. 7-25.
12. *Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. — К. : Знання України, 2002. — 326 с.*
13. *Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика України / За ред. акад. НАНУ В. М. Геєця. — К. : Ін-т екон. прогноз. НАН України, 2002. — 76 с.*
14. *Геєць В. М.* Економічні передумови стабільного соціального розвитку в середньостроковій перспективі // Економіка і прогнозування. — 2002. — № 2. — С. 9-33.
15. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / Геєць В. М., Александрова В. П., Голіков В. І., Кваснюк Б. Є. та ін. / За ред. акад. НАНУ В. М. Геєця. — К. : Фенікс, 2003. — 1007 с.*
16. *Перехідна економіка: Підручник / В. М. Геєць, Є. Г. Панченко, Е. М. Лібанова та ін. // За ред. В. М. Геєця. — К. : Вища шк., 2003. — 591 с.*

17. Гесць В. Інновативно-інноваційний шлях розвитку – модернізаційний проект розвитку української економіки і суспільства початку ХХІ століття // Банківська справа. — 2003. — № 4. — С. 3-32.
18. Гесць В. Характер перехідних процесів до економіки знань // Економіка України. — 2004. — № 4. — С. 4-15; — № 5. — С. 4-13.
19. Гесць В. М. Інституційні перетворення і суспільний розвиток // Економіка і прогнозування. — 2005. — № 2. — С. 9-36.
20. Гесць Валерій Михайлович // Хто є хто в Україні. — К. : Вид-во „К. І. С.”, 2001. — С. 82.
21. 60-річчя академіка НАН України В. М. Гейця // Вісник НАН України. — 2005. — № 4. — С. 74-75.
22. До 60-річчя від дня народження академіка НАН України Валерія Михайловича Гейця // Економіка і прогнозування. — 2005. — № 2. — С. 156.

О. І. Амоша

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО-ЕКОНОМІСТА До 80-річчя академіка НАНУ М. Г. Чумаченка

У статті коротко охарактеризовано життєвий шлях і результати наукової діяльності видатного українського вченого-економіста, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка.

Микола Григорович Чумаченко – академік НАН України, доктор економічних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреат премій ім. О. Г. Шліхтера АН УРСР та ім. М. І. Тугана-Барановського НАН України, Заслужений діяч науки і техніки України. Народився М. Г. Чумаченко 1 травня 1925 р. у селянській родині в селі Гладківка (колишньому Келегеї) Голопристанського району Херсонської області. Навчався в Келегейській неповній середній школі, а потім – в Голопристанській середній школі № 1.

Суворим життєвим випробуванням для майбутнього вченого стала участь у Великій Вітчизняній війні, зокрема – в боях при форсуванні р. Дніпро. М. Г. Чумаченко нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня, орденом «За мужність» III ступеня, медаллю «За Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», медаллю «За боевые заслуги», знаком «25 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», нагрудним знаком «Ветеран войны. Участник боевых действий», почесним знаком «50 років визволення України», багатьма ювілейними

© О. І. Амоша, 2005